BIULETYN KOWIEŃSKI

Nr, Wilno, dnia 2 września 1936 r. 1497.

T r e ś ć n u m e r u:

I, ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

x

x x

Wydawnictwo informacyjne Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej. (Referat Litewski).

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

1/. SPRAWA LITEWSKO-NIEMIECKIEGO PAKTU O NIEAGRESJI. "Diena" z 30.VIII.1936 r.: W dobrze poinformowanych sferach politycznych mówią, że w prędkim czasie Niemcy mają zaproponować Litwie zawarcie paktu o nieagresji, na wzór paktu polsko-niemieckiego z roku 1934.

O możliwościach zawarcia takiego paktu wiele wiadomości podaje prasa zagraniczna. /A-6/.

2 /. LITWA A SPRAWA REFORMY LIGI NARODÓW. "L.Aidas" z 30.VIII.1936 r.: 29 sierpnia minister Spraw Zagranicznych St.Lozorajtis wystosował na ręce sekretarza generalnego Ligi Narodów pismo, w którem wyjaśnia stanowisko Litwy s sprawie środków, jakie należy podjąć w celu ożywienia działalności Ligi Narodów. Jak wiadomo, plenum Ligi Narodów 4 lipca r.b. przyjęło rezolucję w sprawie szukania środków pomyślniejszego stosowania zasad Ligi Narodów. Jednocześnie przyjęto uchwałę, że wnioski w sprawie tej reformy zgłosi i zafiskuje plenum najbliższej sesji Ligi Narodów, które zostanie zwołane 18 września w Genewie. Sekretarz generalny dnia 7 lipca wystosował pismo do rządów państw będących członkami Ligi Narodów, w którem wezwał członków Ligi Narodów do wyrażenia swych poglądów na sprawę reformy Ligi Narodów. /A-13/.

3/. UDZIAŁ LITWY W PLENARNEJ SESJI LIGI NARODÓW. "L.Aidas" z 30.VIII.1936 r. : Podczas wrześniowej sesji Ligi Narodów ministrowie spraw zagranicznych państw bałtyckich przeprowadzą w Genewie naradę w sprawie wydelegowania wspólnego przedstawiciela do Rady Ligi. W skład litewskiej delegacji na tę sesję wejdą: minister Lozorajtis pełnomocni ministrowie Turauskas i Klimas oraz sekretarz Baczkis. /A-13/. P.

4/. POWRÓT P.KATELBACHA DO KOWNA. "L.Aidas" z 30.VIII. 1936 r.: 30.VIII po kilkudniowym pobycie w Polsce powrócił do Kowna na swe stanowisko korespondent "Gazety Polskiej" p.Tadeusz Katelbach. P.Katelbach przebywał większą część tego czasu w Truskawcu na kuracji. /A-14/.P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

5/. "LIETUVOS AIDAS" O ZEBRANIU SIĘ SEJMU ."L.A." 199 z 31.VIII.1936 r. Artykuł p.t. "Zebranie się Sejmu". Streszczenie:

1 września zbiera się nowy Sejm , oparty na nowych podstawach. W państwowem życiu Litwy otwiera się nowa stronica, którą będzie musiało wypełnić swemi pracami przedstawicielstwo narodowe.

W społeczeństwie wynikają różne domysły na temat prac przyszłego sejmu . Jest to rzecz całkiem naturalna. Jednak domysły pozostają domysłami, nie dając żadnej konkretnej odpowiedzi na wysuwane kwestje. Sam Sejm odpowie na te pytania. Obecnie jasną jest tylko rzeczą, że Sejm będzie musiał stworzyć nowe metody litewskiej pracy parlamentarnej i że nie będzie pod tym względem czerpał natchnienia z praktyki dawnych sejmów. Co minęło to już nie powróci. Okres dawnych sejmów jest o tyle dla Litwinów ciekawy o ile wykazuje jakich błędów należy unikać przy regulowaniu spraw państwowych.

Sejm ma do wykonania odpowiedzialną pracę. Wybierało sejm 70% wyborców. Innemi słowy, sejm ma pełne zaufanie kraju

odnośnie rozstrzygania powierzanych mu przez konstytucję kwestyj. Kwestje te zaś są równie doniosłe jak rozgałęzione. O zadaniach sejmu mówiono już wiele, że niema potrzeby już do nich wracać. Można najwyżej przypomnieć, że najważniejszej zadaniem sejmu będzie ustawodawstwo, co w ciągu ostatnich 10 lat czynił Prezydent Państwa. Sejmowi przysługuje również prawo nadzorowanie pracy rządu, zgłaszania interpelacyj, wyrażania votum nieufności i t.d. Gdy się jeszcze przypomni, że Sejm może 3/5 głosów zmienić lub uzupełnić konstytucję, to łatwo się zrozumie jaką rolę Sejm w życiu państwowem odegrywa.

Przed zebraniem się sejmu rząd narodowy pracował w dwuch kierunkach: w kierunku regulowania spraw gospodarczych kraju oraz w kierunku wychowania narodowo-państwowego. W tym względzie dokonano dużych postępów. Szczególnie wiele wysiłków kosztowała walka z kryzysem ekonomicznym. Nie uprzedzając jednak wypadków zaznaczyć należy, że nowemu sejmowi wypadnie kroczyć po tej samej drodze.

Społeczeństwo ze spokojem oczekuje zebrania się nowego sejmu. Patrzy ono z ufnością na nowe przedstawicielstwo narodowe oczekując od niego twórczej pracy. Zdarzają się wypadki, kiedy pewne żywioły usiłują to zaufanie zakłócić. Ludzie ci stanowią jednak mniejszość bez znaczenia, których nadzieje na absenteizm nie sprawdziły się 9 i 10 czerwca. Jeżeli mówić o odpowiedzialnej pracy nowego przedstawicielstwa narodowego, to z drugiej strony obowiązkiem społeczeństwa jest stworzenie czystych nastrojów dla tej pracy. Nieuzasadnione domysły , posądzenia i różne plotki nikomu nie mogą być korzystne. Przyniosą one korzyść jedynie tylko tym, którzy dotychczas jeszcze nie nauczyli się odróżnić ogólnych interesów państwowych od zachcianek poszczególnych grup, lub osób.

Ogół litewski spotyka nowe przedstawicielstwo narodowe przychylnie, pozdrawiając je i szczerze życząc mu jaknajpomyślniejszego prowadzenia pracy,do której zostało powołane. /C-3/.

K r o n i k a .

6/. ZWOŁANIE NOWEGO SEJMU. Jak podaje PAT 1 września nastąpiło otwarcie sesji inauguracyjnej sejmu litewskiego. Posłowie kolejno składali przysięgę na ręce premjera Tubelisa.Po tej ceremonji na salę obrad przybył Prezydent Smetona w otoczeniu członków rządu. Drogę ze swej willi do gmachu parlamentu odbył Prezydent wzdłuż szpaleru wojska. Prezydent zabawił na sali sejmowej zaledwie kilka minut. /C-3//.

7/. SPRAWA REFORMY KONSTYTUCJI. "L.Aidas" z 31.VIII.36: W dobrze poinformowanych kołach oświadczają, że kilku posłów ma zamiar poruszyć w Sejmie sprawę reformy Konstytucji lit.,przystosowując ją do wymagań politycznych życia państwowego w latach ostatnich. /C-3/.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

8/. "VILN.RYTOJUS" O ZAWIESZENIU I ZAMKNIĘCIU ODDZIAŁÓW TOWARZYSTW LITEWSKICH. "Viln.Rytojus" z 1.IX.1936 r.:27-29.VIII zamknięto zawieszone poprzednio oddziały T.św.Kazim. w Bobianach, Małych Kukutelach gm.twerec.; Dudach, Pojurgiszkach, Zujkach gm. daugiel.; Kościukach, Rogowszczyźnie, Stuglach gm.święc.; Antaledziach, Krutonach gm.kołtyn.; i Wardziukemach gm.dukszten.pow. święc. Zamknięte też zostały oddziały Lit.T-wa Roln. w Kiszkach i Datynianach pow.święc. Zawieszono oddziały tegoż T-wa w Gontowni-kach, Peczurkach i Wasiunach gm.twereckiej pow.święc. Zamknięto oddział T.św.Kazim. w Burzańcach pow.brasł.

Komitet Litewski przesłał kardynałowi Marmaggi memorjał, w którym podkreślił dokonane na niekorzyść Litwinów posunięcia w kościołach, zamykanie oddziałów T.św.Kaz. i t.p. /H-4/12/.